

A Magyar Köztársaság nevében!

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a dr.Bak Tibor ügyvéd (...) által képviselt **S. Rt. "f.a."** (...) **felperesnek H. I. (...) I.r.**, dr. Krasznai István ügyvéd (...) által képviselt **I. Kft. "v.a."** (...) **II.r.**, valamint dr. Krasznai István ügyvéd, továbbá dr. Nagy Zsolt ügyvéd (...) által képviselt R. Zrt. (...), **a R.-A. Zrt., korábbi III.r. alperes jogutódja IV.r. alperesek** ellen **kártérítés megfizetése** iránt a Jász-Nagykun Szolnok Megyei Bíróság előtt 8.P.21.131/2004. szám alatt indult perében a Debreceni Ítéltábla 2008. március 28-án kelt Pf.II.20.578/2007/14. számú ítélete ellen a II. és IV.r. alperes részéről 93. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - a 2008. november hó 17. napján tartott tárgyalás alapján - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.578/2007/14. számú ítéletének felülvizsgálati kérelemmel meg nem támadott részét nem érinti.

A felülvizsgálattal támadott részében a IV.r. alperesre vonatkozó rendelkezéseit - 360.000 (Háromszázhatvanezer) Ft fellebbezési eljárási költség felperes részére történő megfizetésére kötelező rendelkezés kivételével - hatályon kívül helyezi, ebben a körben az első fokú ítéletet megváltoztatja és a IV.r. alperessel szemben a keresetet elutasítja.

Egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a IV.r. alperesnek 1.970.000 (Egymillió-kilenszázhetvenezer) Ft általános forgalmi adót is magában foglaló 11.830.000 (Tizenegymillió-nyolcszázharmincezer) Ft együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati perköltséget.

Kötelezi a II.r. alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 469.300 (Négyszázhatvankilencezerháromszáz) Ft általános forgalmi adót is magában foglaló 2.815.800 (Kettőmillió-nyolcszázötvennyolcszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A jogerős ítéletben megállapított és a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint a P. és T. Rt. 1998. március 25-én folyószámla hitelszerződés és rövidlejáratú forgóeszköz hitelszerződés alapján 580 millió Ft hitelt nyújtott a S. Rt. felperesnek 1999. március 12-i visszafizetési határidővel. Az összeg és járulékai megfizetésének biztosítására a szerződést kötő felek 1998. június 18-án vagyont terhelő zálogszerződést kötöttek, amellyel zálogjogot alapítottak az adós - jelen eljárásbeli felperes - teljes vagyonán. A követelés biztosítására ezen a napon ingó jelzálogszerződést is kötöttek.

A P. és T. Rt. 1998. december 31-én engedményezési szerződést kötött a R.-A. Rt-vel - jelen eljárás korábbi III.r. alperesével - amely szerint a III.r. alperes a fenti hitelszerződésből eredő követeléseket az azokat biztosító mellék-kötelezettségekkel együtt megvásárolta a P. és T. Rt-től.

2000. január 5-én a R.-A. Rt. korábbi III.r. alperes végrehajtást kérő kérelmére végrehajtási eljárás indult a felperessel szemben 593.552.280 Ft és annak 1999. március 13-tól a kifizetésig járó ügyleti és késedelmi kamata behajtása iránt. A végrehajtási ügyben önálló bírósági végrehajtóként H. I. végrehajtó - jelen per I.r. alperese - járt el. 2000. március 7-ig a 786.895.360 Ft-os végrehajtási ügyértékből 250.531.229 Ft-ot hajtott be, melyből a IV.r. alperesnek 215.562.083 Ft-ot, a II.r. alperesnek 40.547.917 Ft-ot utalt ki 2000. május 25. napjával bezárólag.

A II.r. alperes és a IV.r. alperes jogelődje - III.r. alperes - 2000.március 6-án engedményezési szerződést kötöttek a IV.r. alperes jogelődjének a felperessel szemben fennállt teljes követelésére, beleértve az ahhoz kapcsolódó mellékkötelezettségeket, valamint a követelések érvényesítését szolgáló jogokat is. A szerződés létrejöttét ahhoz a feltételhez kötötték, hogy a II.r. alperes a követelés tulajdonjogát abban az esetben szerzi meg, ha a felperes ellen indult végrehajtási eljárásban 2000. március 7-én a végrehajtás alá vont ingó- és ingatlan vagyontárgyakat árverésen, vagy árverésen kívül, de árverési vétel hatályával megszerzi, vagy a felperessel kötött megállapodással, adásvételi szerződéssel a vagyontárgyakra tulajdonjogot szerez.

Az I.r. alperes végrehajtó 2000. március 7-én, a felperes és a IV.r. alperes jogelődje között 2000. március 6-án létrejött megállapodásnak megfelelően az abban felsorolt vagyontárgyakat az ott megjelölt értékesítési áron, árverésen kívül, de árverési vétel hatályával értékesítette a II.r. alperesnek, aki a vételárat pénz fizetése nélkül, a IV.r. alperes jogelődje által reá engedményezett követelés beszámításával teljesítette. Az I.r. alperes végrehajtó ugyanezen a napon megkereste a földhivatalt a II.r. alperes tulajdonjogának az ingatlanokra történő bejegyzése végett.

A Szolnoki Városi Bíróság a II.r. alperes jogutódlását 2000. április 14-én kelt végzésével állapította meg, mely végzést a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 2000. szeptember 22-én meghozott jogerős végzésével hatályon kívül helyezte és - a felperessel szemben 2000. július 13-i kezdő nappal elrendelt felszámolási eljárásra tekintettel - a végrehajtási eljárást megszüntette.

A felszámolónak a jelen per felperese, valamint II.r. alperese és a IV.r. alperes jogelődje ellen indított keresete alapján a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság a Legfelsőbb Bíróság 2005. december 1-én kelt Pf.VIII.25.019/2004/9. számú ítéletével jogerőre emelkedett ítéletében megállapította, hogy a felperes és a IV.r. alperes jogelődje között 2000. március 6-án az árverésen kívüli értékesítésre létrejött megállapodás a felperes, mint adós valamennyi hitelezőjével szemben hatálytalan. A jogerős ítélet megállapította, hogy a támadott megállapodás megkötésével és annak az engedményezéssel történő összekapcsolásával a hitelezők kielégítésére szolgáló vagyont a IV.r. alperes jogelődjének a felszámolást kikerülő teljes kielégítése érdekében csökkentették és a felszámolás kezdetére a további hitelezők kielégítésére alkalmatlan vagyoni helyzetet teremtettek.

A felszámoló által az adós nevében előterjesztett végrehajtási kifogás alapján a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 2004. június 1-én meghozott végzésével az I.r. alperesnek a felperes ingó- és ingatlan vagyontárgyait árverési vétel hatályával értékesítő végrehajtási cselekményeit megsemmisítette azzal az indokkal, hogy az I.r. alperes eljárása törvénysértő volt, mert nem gondoskodott az eladott vagyon vételárának a II.r. alperes vevő által történő megfizetéséről. Miután a II.r. alperes addig az időpontig a megszerzett vagyont - a k-i 1522 és 1523 hrsz-ú ingatlanok kivételével - már továbbértékesítette, a bíróság végzésében a felperes tulajdonjogának helyreállítását csak e két ingatlanra rendelhette el.

A II.r. alperes által továbbértékesített vagyontömeg értéke nettó 618.605.000 Ft volt, melyből az ingóságok értéke nettó 192.722.000 Ft-ot, az ingatlanok értéke nettó 425.883.000 Ft-ot tett ki.

Az I.r. alperes a végrehajtási eljárás megszüntetése után 2000. november 3-án 16.063.741 Ft végrehajtói díjazásról díjjegyzéket állított ki és a végrehajtási iratokat, s a végrehajtói letéti számlán lévő összeget - a díjjegyzékben foglalt összeggel csökkentve - megküldte a felszámolónak. A díjjegyzék ellen a felszámoló által előterjesztett végrehajtási kifogást a bíróság a 2001. január 27. napján kelt Vh.3961/1999/44. számú, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 3.Pkf.20.341/2003/3. számú végzésével helybenhagyott végzésében elutasította.

A felperes 2001. szeptember 19-én kártérítési pert indított. Módosított és kiterjesztett keresetében kérte kötelezni az I.r. alperest 16.063.741 Ft és ennek 2000. november 3-tól esedékes törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kártérítés jogcímén azzal az indokkal, hogy a felszámolás elrendelése után az I.r. alperes a díjigényét jogszerűen csak a felszámolási eljárásban érvényesíthette volna.

Kérte kötelezni az I., II.r. alperest, valamint IV.r. alperes jogelődjét egyetemlegesen, a megsemmisített végrehajtási cselekmény következtében előállt vagyонvesztés miatt, bruttó 812.500.000 Ft és ennek 2000. március 7-től esedékes törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére, kártérítés jogcímén. E kereseti kérelmének indokául azt adta elő, hogy a 2000. március 6-i megállapodás fedezetelvonó mivoltát, valamint a megállapodáson alapuló végrehajtási cselekmények jogellenességét jogerős bírósági határozat már megállapította. Ezért az alperesek magatartásának jogellenessége, a felperes vagyонvesztése és a kettő közötti okozati összefüggés nem kétséges, az alperesek magatartása felróhatóságának kimentésére nincs mód.

Kérte az alperesek egyetemleges kötelezését 10.292.000 Ft kártérítés megfizetésére azzal az indokkal, hogy a felperesnek a megsemmisített végrehajtási cselekménnyel a II.r. alperes részére nem értékesített, részére mégis átadott ilyen értékű vagyona maradt a II.r. alperesnél, amit a II.r. alperes nem szolgáltatott vissza. Kereseti kérelmének jogalapját az I.r. alperessel szemben a Ptk. 349. §-ában, a II. és III.r. alperesekkel szemben a Ptk. 339. §-ában jelölte meg, az alperesek egyetemleges marasztalását pedig a Ptk. 344. §-ára alapítottnan kérte.

Az alperesek a kereset jogalapját és összegét is vitatták, ellenkérelmükben a kereset elutasítását és a II., III.r. alperesek javára a felperes perköltségben marasztalását kérték.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 89.612.250 Ft tőkét és ennek 2000. március 7-től a kifizetésig járó törvényes mértékű kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alpereseket egyetemlegesen 3 millió Ft perköltség és a felperest 801.000 Ft kereseti illeték, az alpereseket egyetemlegesen 99.000 Ft kereseti illeték megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában az alperesek kártérítési felelősségének jogalapját megteremtő jogellenes magatartásként állapította meg a felperes és a III.r. alperes jogelődje között 2000. március 6-án megkötött megállapodás összekapcsolását a II.r. alperes és a IV.r. alperes jogelődje által megkötött engedményezési szerződéssel, az ezen alapuló végrehajtási cselekményeket és az I.r. alperes által behajtott összegnek a II.r. alperes részére történő kifizetését a jogutódlást megállapító végzés jogerőre emelkedése előtt. Megállapította, hogy a végrehajtási eljárás nem a Vht-ben meghatározottak szerint zajlott, az árverés hatályával árverésen kívül történt értékesítés időpontjában a II.r. alperes nem minősült végrehajtást kérőnek, így nem volt lehetősége a III.r. alperes jogelődje által reá engedményezett követelés vételárba történő beszámítására. Miután a II.r. alperes a vételárat nem fizette meg, az ingóságok tekintetében tulajdonjogot nem szerezhett, s a vételár megfizetésének hiányában az I.r. alperes törvénysértően rendelkezett az ingatlanokra a II.r. alperes tulajdonjogának bejegyzése iránt.

A II.r. alperes és a IV.r. alperes jogelődje magatartásának jogellenességét azzal az indokkal állapította meg, hogy egymás között olyan megállapodást kötöttek, amely azt eredményezte, hogy a Vht. szabályainak megsértésével, a vételár megfizetése nélkül jutott a II.r. alperes a felperes vagyonához.

Az elsőfokú bíróság a felperes kárát a II.r. alperes által ténylegesen megszerzett vagyon értékének és a felperes IV.r. alperes jogelődjével szembeni adósságának különbözetében állapította meg azzal az indokkal, hogy ez lehet a felperes vagyonában az alperesek jogellenes magatartásával összefüggésben bekövetkezett értékcsökkenés.

Az elsőfokú bíróság elfogadta a II.r. alperes és a IV.r. alperes jogelődjének azt a védekezését, hogy a vagyoncsökkenésben a felperes is közrehatott, s ennek mértékét 25 %-ban állapította meg. Az I.r. alperessel szemben a végrehajtói munkadíjra alapítottan előterjesztett kárigényt azzal az indokkal utasította el, hogy a felperes a díjjegyzékkel szemben a jogorvoslati lehetőséget nem vette igénybe, ezért a Ptk. 349. §-ának /1/ bekezdésére figyelemmel önmagát zárta el az I.r. alperes felelősségének megállapítása elől.

Megállapította továbbá az elsőfokú bíróság, hogy 250.531.299 Ft erejéig a végrehajtás eredményes volt, az I.r. alperesnek ezeket a cselekményeit a bíróság nem semmisítette meg, így az ezzel arányos díjazás az I.r. alperest megilleti, e körben azonban a jogorvoslat kimerítésének elmaradása miatt tényállást nem állapított meg.

A felperesnek a 2.292.000 Ft megfizetésére irányuló követelését azzal az indokkal utasította el, hogy nem tudta bizonyítani a végrehajtási eljáráson kívül II.r. alpereshez került eszközök értékét.

Az ítélet ellen a felek mindegyike fellebbezéssel élt.

A felperes az alperesek egyetemleges marasztalásának összegét az elsőfokú bíróság által megállapított teljes kárösszegre, azaz 713.035.000 Ft-ra kérte felemelni, a felperes közrehatására vonatkozó ítéleti rendelkezés egyidejű mellőzésével. Kérte továbbá kötelezni az I.r. alperest az álláspontja szerint jogtalanul visszatartott 16.063.741 Ft végrehajtói munkadíj és járulékai megfizetésére kártérítés jogcímén.

Az I.r. alperes fellebbezése a kereset vele szembeni elutasítására irányult. Az első fokú eljárásban előadott védekezését megismételte.

A II.r. alperes és a IV.r. alperes jogelődje fellebbezésükben a velük szemben előterjesztett kereset teljes elutasítását kérték. Megismételték az első fokú eljárásban már kifejtett jogi álláspontjukat, mely szerint részükről jogellenes károkozás nem történt, s ennek hiányában a kártérítési felelősségük sem állapítható meg.

Hivatkoztak arra, hogy a III.r. alperes jogutódja, a IV.r. alperes - marasztalása esetén - továbbra is a felperes "b" kategóriás kielégítési elsőbbséget élvező hitelezője. Hitelezői igényét csak a felszámolási költségek előzik meg, amelyek fedezetére rendelkezésre álló, megmaradt, s a felszámolási eljárásban eddig értékesített vagyon értéke 42.000.000 Ft. A kár összege az "a" kategóriás, kielégítetlenül maradó hitelezői igények összegével lehet csak azonos, hisz a IV.r. alperes önkárokozása kizárt. Tekintve, hogy marasztalása esetén az általa teljesített befizetést az így számított kárösszeget meghaladóan részére vissza kell fizetni, beszámítási kifogással élt, hivatkozva arra, hogy hitelezői igényét csak jogerős marasztalása esetén jelentheti be a felszámolási eljárásban.

A kár összegének megállapításához kérték a felperes felszámolási eljárásában készült legutolsó közbenső mérleg és a felszámolási eljárást lefolytató bíróság azt elfogadó végzésének beszerzését, valamint a felperes megnyilatkoztatását arra, hogy milyen összegű felszámolási költség merülhet fel a felszámolási eljárásban.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét - azaz a fellebbezésben leszállított kereseti kérelmet meghaladó összegben a kereset elutasítását- nem érintette. Fellebbezett részét részben megváltoztatta és a keresetet az I.r. alperessel szemben elutasította. A II. és IV. r. alperesek egyetemleges marasztalásának tőke összegét 618.605.000 Ft-ra, az első fokú perköltséget 4.860.000 Ft-ra felemelte, a felperes által fizetendő kereseti illetéket 243.000 Ft-ra leszállította, a II. és IV.r. alperesek által egyetemlegesen fizetendő kereseti illetéket 657.000 Ft-ra felemelte és mellőzte az I.r. alperes kötelezését perköltség és illeték megfizetésére.

Kötelezte a IV.r. alperest (mint III.r. alperes jogutódát), hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 1.560.000 Ft fellebbezési eljárási költséget, melyből 1.200.000 Ft megfizetésére 15 napon belül a II.r. alperest a IV.r. alperessel egyetemlegesen kötelezte. Kötelezte továbbá a felperest az I.r. alperes részére 600.000 Ft fellebbezési eljárási költség megfizetésére. Kötelezte a felperest 135.000 Ft, a II. és IV.r. alpereseket egyetemlegesen 765.000 Ft fellebbezési illeték állam részére történő megtérítésére.

A másodfokú bíróság jogi álláspontja szerint a felperes és a IV.r. alperes jogelődje által 2000. március 6-án megkötött megállapodás nem polgári jogi aktus, abból kötelmi jogviszony, a felekre nézve kikényszeríthető jogok és kötelezettségek nem keletkeztek. A felek egyező akaratnyilvánítása a Vht. 136. §-ának /1/ és 157. §-ának /1/ bekezdése felhatalmazása alapján a végrehajtóhoz intézett eljárási jognyilatkozatok megtételére vonatkozott. Ennek a nyilatkozatnak a szükség szerinti tartalmi elemeit is a Vht. határozza meg, nevezetesen, hogy az árverésen kívüli értékesítést kérelmezik az általuk megnevezett árverési vevőnek az általuk meghatározott értékesítési áron. Az árverésen kívül, de árverési vétel hatályával történő értékesítés során a vevő tulajdonjoga nem az adóstól származik, hanem az árverésen, mint végrehajtási kényszeraktuson alapul. Az árverésen kívüli értékesítés során nem az adós köt szerződést az árverési vevővel, hanem a vagyontárgyat maga a végrehajtó adja el, de árverési vétel hatályával, melynek lebonyolítási eljárási szabályait a Vht. rendezi. Mindebből az következik, hogy a Vht. árverésre, az adós vagyontárgyának értékesítésére vonatkozó szabályainak megsértése esetén a szerződésre vonatkozó szabályok, így a jogszabályba ütköző szerződés semmisségére, vagy a szerződés feltűnő értékaránytalanságára, a szerződés hatálytalanságára vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók, hanem a Vht. jogorvoslatra vonatkozó szabályai az irányadók. Az adósnak a végrehajtási eljárásban az árverésen kívül, de árverési vétel hatályával történő értékesítéshez tett nyilatkozata nem minősül olyan egyéb jognyilatkozatnak, amely akár a Ptk., akár a Cstv. 40. §-a alapján

megtámadható lenne (BDT 004/953., EBH 2007/1554 szám eseti döntések). Az árverési vevő szerzőismódja eredeti, jogát csak a Vht-ben meghatározott jogok terhelhetik.

A másodfokú bíróság azonban hangsúlyozta, hogy ennek a jogi álláspontjának a perbeli esetben azért nincs jelentősége, mert az adott ügyben, a Pp. 229. §-ának /1/ bekezdésére is figyelemmel, jogerősen elbírált jogi tényként kellett kezelni a 2000. március 6-án kelt megállapodásnak a felperes valamennyi hitelezőjével szembeni hatálytalanságát, azt, hogy ezt a megállapodást a felperes fizetéseképtelenségének ismeretében kötötték meg, s annak az engedményezési szerződésével való összekapcsolása azt célozta, hogy a IV.r. alperes követelése a felszámolási eljárás kikerülésével minden más hitelezőt megelőzve, teljes kielégítést nyerjen a vételár kifizetése nélkül, a kölcsönös követelések beszámításával. Következésképpen a II. és IV.r. alperesek sikerrel nem védekezhettek azzal, hogy a törvényes keretek között cselekedtek és az adott helyzetben elvárható magatartást tanúsítottak, magatartásuk jogellenessége és felróhatósága jelen perben nem lehet vitás.

Ugyancsak jogerősen elbírált jogi tény a vagyontárgyak árverésen kívüli árverési vétel hatályával történt vételének megsemmisítése és a k-i ingatlanokra a felperes tulajdonjogának visszajegyzése.

A II.r. alperes tulajdonszerzése jogcímének megsemmisítése folytán a II. és IV.r. alperesek korábbi magatartása jogi megítélésétől függetlenül a II.r. alperes az I.r. alperes által tulajdonába adott ingó- és ingatlanvagyon tulajdonjogának megszerzésére nem rendelkezik jogcímmel, s a Ptk. 193. §-ának /1/ bekezdése alapján, mint jogcím nélküli birtokos köteles lenne azt a felperesnek visszaadni. E kötelezettségét a továbbértékesített vagyontömegre nem tudja teljesíteni, ezért annak értékét köteles megfizetni a 2000. március 7. napjától esedékes kamataival együtt. Miután a II.r. alperes birtoklása, a végrehajtási cselekményt megelőző magatartásának jogellenessége és felróhatósága miatt is rosszhiszemű, a Ptk. 195. §-ának /3/ bekezdése alapján - függetlenül az árverési vételártól és a továbbértékesítés során általa elért eladási ártól - felelős mindazokért a károkért, amelyek a jogosultnál nem következtek volna be, azaz a Ptk. 339. §-ának /1/ bekezdése és 305. §-ának /1/ és /4/ bekezdései alapján olyan összegű kártérítés fizetésére köteles, amely a felperest olyan helyzetbe hozza, mintha a megsemmisített végrehajtási intézkedés nem történt volna meg, tehát a tényleges forgalmi értéket köteles megfizetni. A II.r. alperes az általános forgalmi adót már megfizette, a felperesnek a vagyont értékesíteni nem kell, így ÁFA-befizetési kötelezettsége nincs. A kár összegét ezért a másodfokú bíróság nettó forgalmi értékben, a szakvéleményekkel egyezően határozta meg.

Az ingók forgalmi értékét, F. L. szakértő véleményét elfogadva, 192.722.000 Ft-ban állapította meg, azzal, hogy ez az érték magában

foglalja a végrehajtási eljáráson kívül, tehát eleve jogcím nélkül a II.r. alperes birtokába került ingók értékét is.

A másodfokú bíróság megállapítása szerint az ingók megtekintésére a II.r. alperesnek felrőhatóan már nincs lehetőség, ezért a szakértő becslésen alapuló véleményét, a benne foglalt indokok alapján aggálytalannak ítélte, s e körben szükségtelennek találta a további szakértői bizonyítás lefolytatását.

Az ingatlanok forgalmi értékét - az első fokú ítélet helyes indokai szerint - aggálytalannak tekintett forgalmi szakértői vélemény alapján, de az elsőfokú bíróságtól eltérően a felperes tulajdonába visszaadott k-i ingatlanok forgalmi értékének levonásával, nettó 425.883.000 Ft-ban állapította meg.

Ekként a II.r. alperes által visszaszolgáltatandó ingó- és ingatlanvagyon együttes értékét 618.605.000 Ft-ban határozta meg a másodfokú bíróság, s ennek kártérítés jogcímén felperes részére történő egyetemleges megfizetésére kötelezte a II. és IV.r. alpereseket. A IV.r. alperes marasztalásának indokaként kifejtette, hogy a II.r. alperes a visszaszolgáltatandó vagyont a IV.r. alperessel szándékegységben, az ő követelésének a felszámolási eljáráson kívüli kielégítése végett értékesítette. A II. és IV.r. alperesek között a jogerős ítélettel megállapított fedezetelvonásban akarategység állt fenn, ezért a Ptk. 339. §-ának /1/ bekezdése és 344. §-ának /1/ bekezdése alapján a IV.r. alperest a felperes irányába, a II.r. alperessel egyetemleges helytállási kötelezettség terheli.

A IV.r. alperes jogelődjének ezirányú kérelme kapcsán a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a kártérítés összegét a IV.r. alperes jogelődjének a felperessel szemben vitathatatlanul fennállt követelésével, beszámítás útján nem csökkenthette a Cstv. 38. §-a /3/ bekezdésének kizáró rendelkezése folytán. A IV.r. alperes ugyanis a felszámolási eljárásban nem jelentette be hitelezői igényét, ezért a Cstv. 3. §-ának /1/ bekezdése alapján jelenleg hitelezőnek nem tekinthető. Rámutatott azonban arra, miszerint nincs akadálya annak, hogy a IV.r. alperes a jogerős marasztalásra figyelemmel a Cstv. 37. §-ának /2/ bekezdésében írt határidőben a hitelezői igényét a felszámolási eljárásban bejelentse, a bíróság perbeli döntésére azonban ennek érdemi befolyása nem lehetett. A IV.r. alperes a hitelezői igényét kizárólag a felszámolási eljárásban érvényesítheti a Cstv. szabályai szerint.

A másodfokú bíróság rámutatott továbbá arra, hogy a végrehajtó által történt tulajdon átruházás megsemmisítése folytán mind a felperes, mint a IV.r. alperes jogi státuszát - függetlenül attól, hogy a jelzálogjoggal biztosított vagyon a k-i ingatlanok kivételével a megsemmisítéskor már nem volt meg, s az alpereseket a helyébe lépő érték megfizetése terheli - úgy kell tekinteni, mintha

a törvénysértő végrehajtási intézkedések meg sem történtek volna, azaz az eredeti állapot nemcsak a felperes jogára és kötelezettségére, hanem a IV.r. alperes követelésének biztosítékaira is igaz. A megsemmisített törvénysértő végrehajtói intézkedés következtében tehát a felszámolási eljárásban a IV.r. alperes hitelezői pozíciója nem válhat terhesebbé annál, mintha a törvénysértő végrehajtás meg sem történt volna. Megjegyezte továbbá a másodfokú bíróság, hogy ez igaz a k-i ingatlanokon fennállt jelzálogjogra is, melynek visszajegyzéséről a felperes tulajdonjogának visszaállításával egyidejűleg kellett volna rendelkeznie a megyei bíróságnak.

A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, a felperes nem hatott közre abban, hogy a II.r. alperes a visszaszolgáltatási kötelezettségét teljesíteni nem tudja, ezért a felperes terhére a kármegosztást mellőzte. Jogi álláspontja szerint a felperes kára - miként azt maga is kifejtette - a visszaszolgáltatási kötelezettség teljesítésének elmulasztásával és nem a jogellenes tulajdonelvonással áll közvetlen oksági kapcsolatban.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak az I.r. alperessel szemben a végrehajtói díjazásra alapított kártérítési igényt elutasító rendelkezését érdemben helytállónak, annak indokolását azonban tévesnek találta. Tényként állapította meg, hogy a felperes a végrehajtói díjjegyzékkel szemben igénybe vette a jogorvoslatot, a bíróság azonban azt jogerősen elutasította. Következésképpen az I.r. alperes a díjazását jogerős bírósági döntés alapján tartotta vissza a végrehajtási eljárás megszüntetését követően, amely a magatartása jogellenességét kizárja. A végrehajtói díjjegyzék jogerős felülbírálatát követően beállt tényállás módosulásra figyelemmel a felperes a többletdíjazás visszafizetése iránti igényét peren kívüli eljárásban terjesztheti elő.

A másodfokú bíróság megállapítása szerint az I.r. alperesnek az árverésen kívül, árverési vétel hatályával történt értékesítési cselekménye végrehajtási cselekménynek minősül, amit jogerős bírósági döntés megsemmisített. Az I.r. alperes azon eljárásának jogellenessége, hogy az ingó- és ingatlanvagyonra a vételár megfizetése nélkül, jogellenesen adta a II.r. alperes tulajdonába és jogellenesen rendelkezett a II.r. alperes tulajdonjoga ingatlan-nyilvántartási bejegyzése iránt, ugyancsak jogerősen elbírált jogi tény, amely a jelen eljárásban sikerrel nem vitatható, az e tárgyban született bírósági döntés törvényessége nem bírálható felül. Ennek ellenére az I.r. alperest a Ptk. 349. §-ának /1/ bekezdése alapján a felperes irányába kártérítési kötelezettség csak annak bizonyítása esetén terhelné, hogy a felperes a kárát a II. és IV. r. alperesekkel szemben sikerrel nem tudja érvényesíteni, azaz a közvetlen károkozó II. és IV.r. alperesekkel

szemben a követelését nem tudja beszédni. Miután a felperes ezt a perben nem bizonyította, az I.r. alperest a vele szemben érvényesített kártételek egyikében sem marasztalta.

A jogerős ítélettel szemben a II. és IV.r. alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság utasítását kérték új eljárásra és új határozat meghozatalára, s mindkét esetben a felperes kötelezését valamennyi perköltség megfizetésére. Jogszabálysértésként - tartalmilag - a Ptk. 339. §-ának téves alkalmazására hivatkoztak. Megismételték a per során már kifejtett jogi álláspontjukat, hangsúlyozva, hogy a felperesnek jogellenesen kárt nem okoztak. A jogszerűen megindult végrehajtási eljárásban résztvevő felek a végrehajtónak azt a cselekményét hagyták jóvá megállapodásukban, hogy átadja a felperes egyes ingó- és ingatlanvagyonát a II.r. alperes részére. A végrehajtási eljárás során lefoglalt vagyonról kizárólag a végrehajtó volt jogosult rendelkezni a perbeli cselekmények időpontjában hatályos Vht. alapján. A felek közötti, a Vht. 133. és 157. §-aiban foglaltak szerint megkötött megállapodás minden vonatkozó jogszabályi rendelkezésnek megfelel, a beszámítással történő kiegyenlítésre a Vht. 126., 150. és 151. §-a lehetőséget ad, s az árverési vevő a vagyontárgy átvételével eredeti szerzőismóddal szerzett tulajdonjogot.

Hivatkoztak továbbá arra, hogy a bíróság jogerős ítéletében a felperes és a IV.r. alperes közötti szerződés fedezetelvonó jellegét és annak a felperes hitelezőivel szembeni hatálytalanságát állapította meg. A jogerős ítélettel már elbírált jogviszonyra nem alkalmazható a később meghozott 3/2008. PJE. számú Polgári Jogegységi Határozat, amelyben a bíróság a Cstv. 40. § /1/ bekezdés c) pontján alapuló eredményes megtámadás esetében az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeit találta alkalmazhatónak.

Másrészt, ha a jogellenességet, a kárt, az okozati összefüggést és a felróhatóságot felperes bizonyította volna, azt is bizonyítania kellene, hogy a kár elhárítása érdekében úgy járt el, hogy az az adott helyzetben elvárható. Ezt nyilvánvalóan nem tudja igazolni, hiszen maga is részt vett a sérelmezett magatartásban. Amennyiben kár megállapítható lenne, a károsult akkor is csak közigazgatási jogkörben okozott kár tekintetében élhet kereseti igénnyel az I.r. alperes végrehajtóval szemben.

A II. és IV.r. alperesek a felperes előadásában bízva a becsérték maradéktalan elfogadása mellett vették át az ingatlanokat. Amennyiben azok - a könyv szerinti értékkel ellentétben - többet értek, akkor ezt a kockázatot kizárólag a felperesnek kell viselnie, hiszen a könyv szerinti érték és a becsérték megállapítására a II. és IV.r. alpereseknek nem volt ráhatása.

A továbbiakban a II. és IV.r. alperes hangsúlyozták, a perbeli esetben a Cstv. 40. § /1/ c) pontja szerinti megtámadás jogkövetkezménye a szerződés hitelezőkkel szembeni hatálytalansága. Azt kell figyelembe venni, hogy mennyi az az összeg, amellyel a hatálytalan szerződést megkötő hitelező, a többi hitelező kárára gazdagodott és a gazdagodás mértékét kell visszatérítenie az adós vagyonába. A felperes felszámolási eljárásában a IV.r. alperes teljes hitelezői igénye a Cstv. 57. § /1/ bekezdés b) pontjába került volna besorolásra, mert hitelezői igényét jelzálogjog biztosította. Így hitelezői igényének kielégítését kizárólag a felszámolási eljárásnak a Cstv. 57. § /1/ bekezdés a) pontja szerinti költségei előzhetik meg. Ezért a felülvizsgálati kérelmet benyújtó alperesek megismételték azt az indítványukat, hogy a bíróság szerezzé be a felperes felszámolási eljárásában készült legutolsó közbenső mérleget, annak felszámoló bíróság által történő elfogadását tartalmazó végzést és nyilatkoztassa a felperest, hogy milyen összegű felszámolási költség merülhet fel a felszámolási eljárásban.

A IV.r. alperes fenntartotta beszámítási kifogását a felszámolási eljárásban őt megillető kielégítés erejéig.

Arra az esetre, ha a felülvizsgálati bíróság is úgy ítélné meg, hogy a II., IV.r. alperes károkozó magatartást tanúsítottak, állították, hogy egyrészt a kár mértékének megállapítása körében az elsőfokú bíróság ítélete áll közelebb a Ptk. 355. § /4/ bekezdésében foglaltakhoz. Másrészt a másodfokú bíróság jogszabályt sértett a kármegosztás mellőzésével, mert a felperesnek és az I.r. alperesnek a perben bizonyított közreműködéséhez képest a II. és IV.r. alperesek közrehatása jelentéktelennek minősül.

Amennyiben pedig a felülvizsgálati bíróság helytállónak találja a jogerős ítéletben foglalt azt a megállapítást, miszerint a felperes kárának bekövetkezése a II.r. alperesnek azzal a magatartásával áll okozati összefüggésben, hogy a már átruházott vagyontárgyak visszaszolgáltatását nem tudja teljesíteni, akkor a kár megtérítésére kizárólag a II.r. alperes kötelezhető.

A II.r és IV.r. alperesek felülvizsgálati kérelmére az I. r. alperes "felülvizsgálati ellenkérelmet", tartalmilag észrevételt terjesztett elő. Ebben kérte a felülvizsgálati kérelem elutasítását és a Debreceni Ítéltábla ítéletének hatályában való fenntartását. Megismételte a perben már kifejtett jogi álláspontját.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § /2/ bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül. A felperes erre irányuló felülvizsgálati kérelme hiányában nem

érintette a jogerős ítéletnek a felperes kereseti kérelmét az I.r. alperessel szemben elutasító rendelkezését.

A felülvizsgálati bíróság a IV.r. alperes felülvizsgálati kérelmét alaposnak, a II.r. alperes felülvizsgálati kérelmét alaptalannak találta a következő indokok miatt.

A Legfelsőbb Bíróság abból a jogi helyzetből indult ki, hogy a 2000. március 6-án kelt, a felperes tulajdonában volt vagyontárgyak árverésen kívüli értékesítéséről létrejött megállapodást jogerős ítélet elbírálta, s a megállapodás felperes valamennyi hitelezőjével szembeni hatálytalanságát állapította meg. A II.r. alperes kötelezését a birtokába került vagyontárgyak kiadására azzal az indokkal mellőzte, hogy a szerződés hatálytalanságának megállapítására irányuló keresetből nem következik a kiadási kötelezettség.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság pedig a felperes 2000. szeptember 25-én benyújtott kifogása folytán az önálló bírósági végrehajtó 2000. március 7-i végrehajtási cselekményeit 3.Pkf.20.467/2004/5. számú jogerős végzésével megsemmisítette.

E jogerős határozatokban foglaltakhoz a jelen perbeli bíróság a Pp. 229. §-ának /1/ bekezdése értelmében kötve van, az e határozatokban már elbírált jogot a felek egymással szemben nem tehetik vitássá. A bíróságnak az igények jogerősen elbírált voltát hivatalból kell figyelembe vennie (EBH 2005.1376). Ezért a Legfelsőbb Bíróság mellőzi a jogerős másodfokú ítélet 8. oldalának 2. bekezdésében részletezett, a jogerős határozatokban foglaltaktól eltérő jogi okfejtést, miután annak a jelen perben nincs jelentősége - ahogy arra egyébként a másodfokú bíróság is helytállóan utalt.

A jelen perben ügydöntő, hogy - a II.r. alperes tulajdonszerzésének megsemmisítése folytán a II. és IV.r. alperesek korábbi magatartása, megállapodása jogi megítélésétől függetlenül - a II.r. alperes az I.r. alperes végrehajtó által tulajdonába adott ingó- és ingatlan vagyon megtartására vonatkozó jogcímét elveszítette, azaz nem rendelkezik jogcímmel azok megtartására.

A Ptk. 193. §-ának /1/ bekezdése értelemben, aki jogalap nélkül van a dolog birtokában, köteles a dolgot a birtoklásra jogosultnak kiadni. A Ptk. 193. §-ának /1/ bekezdése alapján azonban csak azoknak a vagyontárgyaknak a kiadására volt kötelezhető a II.r. alperes, amelyek még megvoltak abban az időpontban, amikor a birtokláshoz való jogcímét elveszítette. A továbbértékesített vagyontömeg értékével azonban nem a jogalap nélküli birtoklás, - az értékesített vagyon tekintetében nem alkalmazható Ptk. 195. § (3) bekezdése alapján - hanem a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint köteles elszámolni a Ptk. 361. § /1/ bekezdése alapján. Tekintettel arra, hogy a II.r. alperes a korábbi jogerős, jelen perben nem vitatható ítélet megállapításai szerint az ügyletkötés

egész folyamatában rosszhiszemű volt, a Ptk. 361. § /2/ bekezdésének c) pontja és 363. §-ának /2/ bekezdése szerint a kiadni elmulasztott vagyon értékének megfizetésére köteles. Ebben az esetben nem a károk jóvátételéről, hanem a mástól elvont értékek kiszolgáltatásáról, illetőleg pótlásáról van szó, ezért nem kell vizsgálni a Ptk. 339. § /1/ bekezdésében foglalt tényállási elemek megvalósulását. Az érték meghatározása körében nincs jelentősége annak, a vagyont milyen értéken szerezte meg, illetve adta tovább a II.r. alperes, hanem a kiadni elmulasztott vagyon valószínű forgalmi értékének megtérítésére köteles. Ezt az értéket a jogerős ítélet a perben beszerzett szakértői vélemények alapján a bizonyítékok okszerű értékelésével helyesen állapította meg (Pp. 206. § /1/ bekezdése), ezért nincs helye azok felülvizsgálati eljárásban történő felülvértékelésének.

Mindezekre tekintettel a jogerős ítélet - az előbb kifejtett jogi indokolásbeli eltéréssel - a II.r. alperest helytállóan marasztalta. Itt kíván a Legfelsőbb Bíróság rámutatni arra, hogy a felperes ugyan kártérítés jogcímén terjesztette elő módosított keresetét a II.r. alperessel szemben, a keresethez való kötöttség azonban nem jelent jogcímhez való kötöttséget, a bíróságnak a kereseti kérelmet a jogvita alapjául szolgáló jogviszony tartalma alapján kell elbírálnia (Pp. 215. §, EBH 2006.1422). A Legfelsőbb Bíróság ezért nem volt elzárva attól, hogy a felperes egyébként jogszerű pénzkövetelését más jogcímen, tehát kártérítés helyett a jogalap nélküli birtoklás és az alaptalan gazdagodás szabályai szerint ítélje meg.

A felperes IV.r. alperessel szembeni kártérítési igényét a Legfelsőbb Bíróság azért találta alaptalannak, mert a kártérítésnek a Ptk. 339. § /1/ bekezdésében meghatározott tényállási elemei közül jelenleg nem állapítható meg, hogy a felperesnek a IV.r. alperessel szemben van kára, illetőleg az milyen összegű. A IV. r. alperesnek ugyanis a végrehajtási árverés megsemmisítésére tekintettel feléledt a felperessel szembeni követelése.

A felperes továbbá a tőle elvont vagyontárgyak egy részét természetben megkapta, a vissza nem adott vagyontárgyak tényleges forgalmi értékét pedig a II.r. alperestől kell megkapnia a jelen perben hozott jogerős ítélet alapján. Mindaddig, amíg nem tisztázott, hogy a II.r. alperes a fizetési kötelezettségének eleget tesz-e és milyen mértékben, nem állapítható meg, hogy a felperesnek keletkezik-e kára. Abban az esetben, ha a II.r. alperes a fizetési kötelezettségét teljesíti - a IV.r. alperes korábbi jogerős határozatban megállapított jogellenes magatartása ellenére, azzal okozati összefüggésben állóan - kár a felperesnél nem állapítható meg.

A kifejtett indokok miatt a Legfelsőbb Bíróság a Pp.275. § /3/ bekezdése alapján a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében a II.r. alperes tekintetében - részben eltérő jogi indokolással - hatályában fenntartotta. A IV.r. alperes II.r. alperessel egyetemleges marasztalása körében pedig a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét e vonatkozásban megváltoztatva a felperes IV.r. alperessel szemben előterjesztett kártérítés iránti keresetét elutasította. Figyelemmel azonban arra, hogy a másodfokú bíróság a IV.r. alperest 360.000 Ft másodfokú perköltség megfizetésére a Pp. 80. § /2/ bekezdése alapján, a másodfokú tárgyalás megismétlésével felmerült többletköltségként kötelezte, s ezt a költséget a IV.r. alperesnek, a per kimenetelétől függetlenül viselnie kell, e rendelkezést a Legfelsőbb Bíróság hatályában fenntartotta.

A II.r. alperes felülvizsgálati kérelmének alaptalansága folytán a Legfelsőbb Bíróság a II.r. alperest kötelezte a felperes felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségének - jogi képviseleti munkadíjának - megfizetésére.

A IV.r. alperes pernyertességére tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 270. § /1/ bekezdése folytán alkalmazott 78. §-ának /1/ bekezdése alapján kötelezte a felperest a IV.r. alperes első fokú, másodfokú és felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségének, jogi képviseleti munkadíjának megfizetésére. Ennek összegét 812.500.000 Ft kereset szerinti pertárgyérték, 623.387.785 Ft fellebbezési érték és 618.605.000 Ft felülvizsgálati érték alapulvételével határozta meg a 32/2003./VIII.22./ IM számú rendelet 2. § /1/ bekezdése, 3. § /2/, /5/ és /6/ bekezdése, valamint 4/A. §-ának/1/ bekezdése alapján.

Az egyébként megállapítható ügyvédi munkadíjak összegét a kifejtett ügyvédi tevékenység mértékére, valamint arra tekintettel mérsékelte a Legfelsőbb Bíróság, hogy a kiemelkedően nagy pertárgyértékű ügyekben is tartózkodni kell a közfelfogás számára elfogadhatatlanul magas összegű ügyvédi munkadíjak megítélésétől (BH.1996.321).

A II.r. alperes a felülvizsgálati eljárási illetéket a IV.r. alperessel egyetemlegesen egy összegben róttta le. Eredménytelen felülvizsgálati kérelme alapján ezt viselnie kell Pp. 78. §-ának /1/ bekezdése értelmében.

Budapest, 2008.november 20.

Dr.Murányi Katalin sk. a tanács elnöke
Dr.Török Judit sk. előadó-bíró
Váradi Károlyné dr. sk. bíró